

Sygn. akt I ACa 885/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Małgorzata Dołęgowska
Sędziowie	:	SA Janusz Leszek Dubij SO del. Dariusz Małkiński (spr.)
Protokolant	:	Sylwia Radek-Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **S.A. w G.**

przeciwko **Spółce Akcyjnej (...) - Spółce komandytowej w B.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 1 kwietnia 2015 r. sygn. akt VII GC 45/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

(...)

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna w G. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie nim od pozwanej Spółki Akcyjnej (...) – Spółki Komandytowej w B. (poprzednio Przedsiębiorstwo (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B.) na swoją rzecz kwoty 160.316,08 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 stycznia 2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 23 maja 2013 roku w sprawie o sygn. akt : VII GNc 211/13 uwzględnił żądanie pozwu w całości.

Pozwana w ustawowym terminie wniosła zarzuty od tego nakazu, domagając się jego uchylenia w całości i odrzucenia pozwu, ewentualnie oddalenia powództwa oraz zasądzenia kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez ten Sąd w dniu 23 maja 2013 r. w sprawie o sygn. akt : VII GNC 211/13, zasądając jednocześnie od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.433,40 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynikało, że w dniu 18 listopada 2011 roku strony zawarły umowę nr (...) na dostawę i uruchomienie urządzeń wymienionych w ofertach nr (...) z dnia 17 listopada 2011 roku i nr (...) z dnia 10 listopada 2011 roku. W § 3 umowy określono terminy dostawy urządzeń na plac budowy, a w § 5 ustęp 1-5 umowy wysokość należnego wynagrodzenia oraz sposób jego zapłaty. W umowie określono obowiązki stron, sposób odbioru urządzeń, warunki gwarancji oraz przewidziano możliwość naliczenia kar umownych. Do umowy sporządzono dwa aneksy nr 1 z dnia 5 marca 2012 roku i nr (...) z dnia 28 września 2012 roku, którymi zmieniono terminy dostawy urządzeń oraz sposób zapłaty wynagrodzenia.

Sąd ustalił również, iż urządzenia objęte ofertą nr (...) z dnia 10 listopada 2011 roku zostały dostarczone powodowi w dniu 29 listopada 2012 roku, co potwierdziła sama pozwana w zarzutach od nakazu zapłaty. Z tytułu dostarczenia urządzeń powód wystawił pozwanemu dwie faktury VAT nr (...) z dnia 15 października 2012 roku na kwotę 68.706,90 złotych i nr (...) z dnia 26 listopada 2012 roku na kwotę 160.316,08 złotych. Obie faktury VAT zostały doręczone pozwanej, która uregulowała w całości fakturę VAT nr (...) z dnia 15 października 2012 roku, lecz nie opłaciła faktury VAT nr (...) z dnia 26 listopada 2012 roku. Przesądowe wezwania do zapłaty skierowane do pozwanej w zakresie nieopłaconej faktury VAT okazały się bezskuteczne i należność nie została uiszczona.

Oceniając zgłoszone przez powoda roszczenie, Sąd zauważył, iż w zarzutach od nakazu zapłaty pozwana nie kwestionowała faktu wykonania umowy w dniu 26 listopada 2012 roku i wysokości kwoty dochodzonej pozwem. Zgłosiła jedynie zarzut potrącenia kwoty dochodzonej pozwem z kwotą 1.020.100 złotych z tytułu naliczonej kary umownej za 57 dni opóźnienia w wykonaniu umowy na podstawie § 11 umowy z dnia 18 listopada 2011 roku twierdząc, iż umowa miała być wykonana do dnia 30 września 2012 roku.

Zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwaną Sąd uznał za niezasadny. Wskazał, że zgodnie z treścią art. 493 § 3 k.p.c. w postępowaniu nakazowym do potrącenia mogą być zgłoszone wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art. 485 k.p.c., albowiem do potrącenia nie doszło przed doręczeniem pozwanej nakazu zapłaty i pozwu. W niniejszej sprawie zaś pozwana nie udowodniła dokumentami wymienionymi w art. 485 k.p.c. wierzytelności w kwocie 1.020.100 zł zgłoszonej do potrącenia. Sąd podkreślił też, iż powód wykonał przedmiotową umowę w terminie określonym w umowie z dnia 18 listopada 2011 roku, albowiem aneksami nr (...) z dnia 5 marca 2012 roku i nr 2 z dnia 28 września 2012 roku termin dostawy przesunięty został na dzień 30 listopada 2012 roku.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd podał art. 605 k.c. i art. 496 k.p.c.

O kosztach procesu zawartych w nakazie zapłaty Sąd postanowił na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., natomiast o kosztach postępowania zabezpieczającego na podstawie art. 745 § 1 k.p.c.

Pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania:

- 1) art. 217 § 2 k.p.c. poprzez niepominięcie przez Sąd I instancji spóźnionych wniosków dowodowych zgłoszonych przez powoda w toku sprawy,
- 2) art. 493 § 3 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie zgłoszonego przez nią zarzutu potrącenia wierzytelności w kwocie 1.020.100 złotych.

Wskazując na powyższe, wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wstępnie wskazać należy, iż Sąd Okręgowy poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne. Nie były one zresztą kwestionowane przez skarżącą, co tym bardziej czyni zbędnym ponowne odwoływanie się do nich w tym miejscu.

Odnosząc się do sformułowanych przez apelującą zarzutów naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 217 § 2 k.p.c. oraz art. 493 § 3 k.p.c. wskazać należy, że nawet stwierdzenie ich ewentualnego naruszenia, nie mogło mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy. Treść zarzutów, jak i lektura uzasadnienia apelacji wskazuje bowiem, że pozwana negacją roszczenia powoda wiązała jedynie z zasadnością zgłoszonego przez siebie w toku sprawy zarzutu potrącenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten nie został jednak skutecznie zgłoszony.

Podkreślić należy, iż samo złożenie oświadczenia o potrąceniu nie przesądza jeszcze o jego skuteczności, a więc o tym, że dochodzi do wzajemnego umorzenia wierzytelności. Dla jego skuteczności konieczne jest bowiem spełnienie materialnoprawnych przesłanek z art. 498 § 1 i 2 k.c. W świetle tego przepisu, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Potrącenie następuje przez oświadczenie złożone drugiej stronie, które ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 k.c.). Oświadczenie o potrąceniu nie wymaga przy tym szczególnej formy, nie jest też konieczne stwierdzenie, że dłużnik potrąca swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, lecz wystarczy ujawnienie woli umorzenia obu wierzytelności przez ich wzajemne przeciwstawienie. Powinno jednak zawierać w sobie czynność prawną samego potrącenia, jak i nawiązujący do niej zarzut procesowy, którego skuteczne podniesienie może nastąpić tylko przed zamknięciem rozprawy apelacyjnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 marca 2003 r., sygn. akt: I A Ca 1292/02, opubl. Lex nr 109775).

Jak więc wynika z powyższego, aby mogło dojść do potrącenia muszą być spełnione łącznie cztery przesłanki: wzajemność wierzytelności, jednorodzaowość świadczeń, wymagalność wierzytelności i zaskarżalność wierzytelności. Przy czym w zakresie przesłanki wymagalności zgodnie z przeważającymi poglądami doktryny i orzecznictwa, przesłanka ta odnosi się jedynie do wierzytelności przysługującej wierzycielowi składającemu oświadczenie woli o potrąceniu i należy ją utożsamiać z terminem spełnienia świadczenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., sygn. akt III CZP 76/14, opubl. Lex nr 1532595). Nadto w orzecznictwie przyjmuje się, że zastrzeżenie kary umownej ma charakter bezterminowy, przez co zgodnie z art. 455 k.c. dłużnik powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela do wykonania zobowiązania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2011 r., III CSK 282/10, opubl. Lex nr 898707). Tymczasem w realiach niniejszej sprawy pozwana nie przedłożyła jakiegokolwiek pisma odpowiadającego w swej treści wezwaniu dłużnika do zapłaty. Wprawdzie w judykaturze wyrażono stanowisko, w świetle którego rolę wezwania do spełnienia świadczenia, o którym mowa w art. 455 k.c. można przypisać każdemu pismu procesowemu, w którym dokładnie określono żądanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., II PK 24/12, opubl. Lex nr 1232773), w tym też niewątpliwie - jak w niniejszej sprawie - zarzutom od nakazu zapłaty, w których pozwana zaznaczyła, iż przedstawia do potrącenia karę umowną w kwocie 1.020.100 zł (k. 84). Niemniej jednak zauważyć należy, iż zarzuty te nie mogły równocześnie uruchamiać skutku wymagalności wierzytelności z tytułu kary umownej i prowadzić do potrącenia.

Zgodnie z art. 455 k.c. , dłużnik zobowiązania bezterminowego powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela do wykonania zobowiązania. Oznacza to, że po dojściu do wiadomości dłużnika wezwania

wierzyciela do spełnienia świadczenia, powinien on uczynić to niezwłocznie, ale nie natychmiast. W konsekwencji moment wezwania i moment wymagalności wierzytelności nie oznaczają tej samej chwili, co w realiach niniejszej sprawy oznacza, że wierzytelność pozwanego nie była wymagalna w momencie oświadczenia zarzutu potrącenia.

Zgodnie z art. 493 § 3 k.p.c. do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art. 485 k.p.c. Pozwana nie sprostowała także temu obowiązkowi.

Ponadto jej zarzuty od nakazu zapłaty nie zostały doręczone bezpośrednio powodowi, lecz reprezentującemu go pełnomocnikowi procesowemu (k. 127), który zresztą ustosunkował się do nich, składając odpowiednie wnioski dowodowe (k. 138-144). Jak słusznie natomiast zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 października 2007 r., sygn. akt V CSK 171/07, opubl. Lex nr 485894) treść art. 91 k.p.c. nie daje podstaw do przypisania pełnomocnikowi procesowemu prawa przyjmowania w imieniu mocodawcy materialnoprawnych oświadczeń kształtujących. Nie jest on bowiem pełnomocnikiem, który zgodnie z art. 95 k.c. mógłby zastąpić powoda w skutecznym zapoznaniu się z oświadczeniem. W konsekwencji wbrew odmiennym oczekiwaniom pozwanej, nie mogło więc dojść do potrącenia potencjalnie przysługującej jej wierzytelności, której merytoryczne badanie było w tych warunkach zbędne.

Odnosząc się natomiast do sformułowanego w apelacji zarzutu naruszenia art. 217 § 2 k.p.c., zaznaczyć trzeba, iż przepis ten obliguje sąd do pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów m.in. tylko wówczas, gdy ich uwzględnienie spowoduje zwłokę w rozpoznaniu sprawy. Dopuszczenie zaś - tak jak w niniejszej sprawie - dowodu z dokumentów (aneksów do umowy nr (...)) z pewnością nie powodowało takiej zwłoki.

Z przedstawionych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację (art. 385 k.p.c.), o kosztach postępowania odwoławczego orzekając na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. Zasądzoną od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.700 zł stanowi wynagrodzenie pełnomocnika powoda będącego radcą prawnym, którego wysokość została określona na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).

(...)

(...)